

Vũng Chùa - Đảo Yến: Giữ vẻ đẹp vùng biển thiêng

12:43 31/10/2026

Dưới chân dãy Hoành Sơn, Vũng Chùa - Đảo Yến là nơi an nghỉ của Đại tướng Võ Nguyên Giáp, đồng thời có cảnh quan biển đảo và đời sống ngư dân giàu bản sắc. Khi những mô hình nuôi cá biển ứng dụng công nghệ mới xuất hiện, định hướng thành lập khu bảo vệ cảnh quan mở ra câu chuyện đáng quan tâm về cách phát triển sinh kế, du lịch gắn với gìn giữ thiên nhiên và không gian tưởng niệm.

Đảo Yến nhìn từ bờ biển Vũng Chùa, một phần cảnh quan đặc trưng của vùng biển nơi Đại tướng Võ Nguyên Giáp an nghỉ. Ảnh tư liệu.

Nơi Đại tướng yên nghỉ giữa biển trời

Nằm ở phía Nam Đèo Ngang, thuộc xã Phú Trạch, tỉnh Quảng Trị, Vũng Chùa - Đảo Yến được biết đến bởi địa thế núi kề biển. Những nhánh cuối của dãy Hoành Sơn hướng ra Biển Đông; ngoài khơi là Đảo Yến, tạo nên cảnh sắc khoáng đạt ở vùng biển phía Bắc tỉnh. Địa danh này trước đây thuộc xã Quảng Đông, huyện Quảng Trạch, tỉnh Quảng Bình (cũ).

Ngày 13/10/2013, Đại tướng Võ Nguyên Giáp được an táng tại Vũng Chùa theo ý nguyện của ông và gia đình. Khu mộ nằm trên đất liền, ở khu vực mũi Rồng, dưới chân núi Thọ, hướng về phía biển và Đảo Yến. Từ đó, bên cạnh giá trị cảnh quan, nơi đây trở thành một địa chỉ tưởng niệm có ý nghĩa sâu sắc đối với người dân cả nước.

Không ít người đến Vũng Chùa để dâng hương, tưởng nhớ vị Đại tướng đầu tiên của Quân đội nhân dân Việt Nam. Việc tìm về nơi ông an nghỉ cũng là dịp để các thế hệ nhắc nhớ những đóng góp lớn lao của ông đối với sự nghiệp giải phóng dân tộc, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Ngày 29/9/2024, Phó Giáo sư Đặng Bích Hà, phu nhân Đại tướng, được an táng tại Vũng Chùa – Đảo Yến. Sự hiện diện của phần mộ hai ông bà tại đây làm cho không gian tưởng niệm thêm những tầng ý nghĩa về lịch sử và tình nghĩa gia đình.

Vũng Chùa không phải khu du lịch nghỉ dưỡng theo cách thông thường. Nét riêng của địa danh được tạo nên từ sự tĩnh lặng của cảnh quan, lòng kính trọng dành cho Đại tướng và những câu chuyện lịch sử mà mỗi người mang theo trong chuyến thăm viếng. Chính nét riêng ấy cần được đặt ở vị trí trung tâm khi nghĩ đến tương lai của điểm đến.

Tác giả thắp hương kính viếng tại nhà lưu niệm Đại tướng Võ Nguyên Giáp.

Sinh kế đổi thay trên mặt biển

Không gian Vũng Chùa - Đảo Yến còn gắn với cuộc sống lao động của cư dân ven biển. Trong nhiều năm, đánh bắt bằng tàu thuyền nhỏ là sinh kế quen thuộc của một bộ phận người dân. Gần đây, nuôi trồng thủy sản trên biển trở thành một hướng sản xuất bổ sung, giúp cộng đồng có thêm lựa chọn bên cạnh hoạt động khai thác truyền thống.

Thông tin công bố cuối tháng 10/2026 cho thấy khu vực đã có các lồng nuôi cá biển, trong đó một số mô hình ứng dụng vật liệu HDPE và hệ thống giám sát. Những loài được nuôi gồm cá mú, cá bớp và cá chim. Việc lựa chọn lồng bè có kết cấu bền hơn và sử dụng thiết bị theo dõi phản ánh nhu cầu thích ứng với sóng gió, thời tiết khắc nghiệt của miền Trung.

Tuy vậy, một thiết bị hiện đại chưa tự nó bảo đảm hiệu quả kinh tế. Người nuôi vẫn phải giải bài toán vốn đầu tư, chất lượng con giống, kỹ thuật chăm sóc, thời điểm thu hoạch và thị trường tiêu thụ. Thiên tai có thể làm đứt gãy cả chu kỳ sản xuất, khiến việc tổ chức mùa vụ và phương án bảo vệ tài sản trở nên đặc

biệt quan trọng.

Với mô hình hợp tác, người dân có điều kiện chia sẻ kinh nghiệm, phối hợp đầu tư và tiếp cận tiến bộ kỹ thuật. Đây là tín hiệu tích cực của quá trình chuyển đổi sinh kế, song cần được nhìn nhận trên cơ sở kết quả sản xuất thực tế qua nhiều vụ nuôi, thay vì chỉ từ quy mô lồng bè hay mức đầu tư ban đầu.

Trong vùng biển có giá trị về cảnh quan và tưởng niệm, câu chuyện kinh tế còn gắn với sử dụng không gian mặt nước một cách hợp lý. Từ vị trí vùng nuôi, chất lượng môi trường nước đến hoạt động thu gom chất thải, mỗi khâu đều liên quan đến khả năng duy trì sinh kế lâu dài. Phát triển sản xuất và bảo vệ cảnh quan vì thế không phải hai hướng tách biệt.

Định hướng bảo tồn và cơ hội phát triển

Một căn cứ đáng chú ý cho tương lai Vũng Chùa - Đảo Yến là Quyết định số 1352/QĐ-TTg ngày 8/11/2024 của Thủ tướng Chính phủ về Quy hoạch bảo tồn đa dạng sinh học quốc gia thời kỳ 2021-2030, tầm nhìn đến năm 2050. Trong danh mục kèm theo, khu bảo vệ cảnh quan Vũng Chùa - Đảo Yến được đưa vào diện dự kiến thành lập mới, cấp quản lý tỉnh, với quy mô khoảng 12.000 ha.

Theo Quyết định số 171/QĐ-BNNMT ngày 16/1/2026 của Bộ Nông nghiệp và Môi trường, kế hoạch thực hiện quy hoạch xếp Vũng Chùa - Đảo Yến trong nhóm nhiệm vụ thành lập khu bảo tồn thiên nhiên tại Quảng Trị, với mốc dự kiến năm 2028. Đây là thời hạn trong kế hoạch, không có nghĩa khu bảo tồn đã được thành lập hoặc ranh giới 12.000 ha đã được xác lập trên thực địa.

Nhìn từ góc độ phát triển vùng, hai văn bản đặt ra một hướng tiếp cận dài hạn: Những hoạt động kinh tế, dịch vụ và du lịch trong khu vực cần được tính toán cùng với nhiệm vụ gìn giữ tài nguyên, cảnh quan. Tuy nhiên, muốn đánh giá cụ thể mối quan hệ giữa khu mộ, vùng nuôi và các dự án du lịch, phải có bản đồ ranh giới và hồ sơ quản lý được cơ quan có thẩm quyền xác nhận. Chỉ dựa vào tên địa danh chung sẽ dễ dẫn đến nhận định thiếu chính xác.

Về du lịch, Vũng Chùa – Đảo Yến có thể phát huy giá trị bằng những trải nghiệm có quy mô phù hợp: Thăm viếng, tìm hiểu lịch sử, khám phá cảnh quan biển đảo và tiếp cận nét văn hóa của cư dân ven biển. Chất lượng dịch vụ, việc giữ gìn trật tự và sự trang nghiêm của khu tưởng niệm cần được xem là những yếu tố tạo dựng uy tín điểm đến.

Còn với sinh kế ngư dân, định hướng bảo tồn có thể tạo động lực để nâng cao tiêu chuẩn sản xuất, quản lý mặt nước và bảo vệ môi trường. Khi những quy định cụ thể được xây dựng trên cơ sở khảo sát thực tế, địa phương sẽ có thêm căn cứ lựa chọn mô hình phát triển phù hợp với điều kiện sinh thái và nhu cầu của cộng đồng.

Giá trị của Vũng Chùa – Đảo Yến không chỉ ở một thắng cảnh hay một mô hình sản xuất. Đó là sự gặp gỡ của thiên nhiên, lịch sử và đời sống hiện tại. Giữ được vẻ đẹp vùng biển nơi Đại tướng Võ Nguyên Giáp yên nghỉ, đồng thời tạo điều kiện để người dân làm ăn bền vững, chính là cách bồi đắp sức sống lâu dài cho địa danh đặc biệt này.

Đình Lương